

To: [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e]
 ([5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl])
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Wed 2/10/2021 10:49:33 AM
Subject: FW: update SO-vragen inzake uitstel verkiezingen - graag voor 13.00uur reactie
Received: Wed 2/10/2021 10:49:34 AM

Dag dames.

Ter info voor jullie.

Wij hebben twijfels bij insteek richting OMT. Dus bij de opvatting dat we alleen OMT-advies vragen als kabinet zelf uitstel verkiezingen overweegt. Beter is in alle gevallen OMT advies vragen (snap dat het hoe dan ook moeilijke vraag wordt voor rinv en omt).

Gegeven de berichten in de kranten (ook vanuit OMT zelf) gaat dit natuurlijk uiteindelijk toch wel gebeuren. Maar liever een ordentelijk proces. Vandaar dat ik [5.1.2e] dat nogmaals heb meegegeven.

Geen reden tot escalatie nu; maar mogelijk volgende week wel.

Mogelijk morgen overleg in TK hierover.

Groet,

[5.1.2e]

[5.1] [5.1.2e]

Verzonden: woensdag 10 februari 2021 11:41

Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbzk.nl>

Onderwerp: RE: update SO-vragen inzake uitstel verkiezingen - graag voor 13.00 uur reactie

Dag [5.1.2e]

Even a deux mbt OMT: we moeten in de regie ook voorkomen dat we door TK of media (of door eigen initiatief OMT-leden) met rug tegen de muur gedwongen worden om toch te vragen.

Gezien de onrust denk ik echt dat proactieve vraag beter is; en mijn indruk was ook dat dat eerder wel aan de orde was.

Mbt avondklok: die uitzondering is natuurlijk te regelen (we hebben in deze crisis al zoveel geregeld....). Maar is nog voorbarig.

Groet,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbzk.nl>

Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 10:24

Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>

CC: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbzk.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minbzk.nl>

Onderwerp: update SO-vragen inzake uitstel verkiezingen - graag voor 13.00 uur reactie

Urgentie: Hoog

Hoi [5.1.2e]

Dank nog voor jullie noties. Strekking is ook nog even afgestemd met AZ. Zie hieronder zoals wij het de lijn in willen brengen vandaag. Ik stuur je ook even de hele set beantwoording.
 Mocht dit nog tot nadere opmerkingen leiden, dan hoor ik het graag voor 13.00 uur.

Wij hebben er voor gekozen om vast te houden aan de kabinetslijn dat het OMT advies wordt gevraagd op het moment dat het kabinet uitstel overweegt. Dus niet *hoe dan ook*.

Ook de avondklok noemen we nu niet expliciet, omdat dit nog niet aan de orde is. De avondklok is ook niet gemakkelijk te omzeilen omdat dan in feite een uitzondering moet worden gemaakt voor iedereen in NL. Ook kiezers moeten de mogelijkheid hebben om aanwezig te zijn bij de telling.

N.a.v. je opmerking heb ik ook de opmerking over alle kiezers gevaccineerd geschrapt. Het is denk ik niet goed te doen om een ander criterium te hanteren op basis van voldoende vaccinatiegraad zonder een uitgebreide discussie daarover.

Een aantal fracties vraagt naar het tijdschema en de afwegingen indien uitstel zou worden overwogen. De leden van de GroenLinks-fractie vragen wat de minister als planning voor zich ziet voor de komende weken, ook na de brief met een nieuwe stand van zaken eind februari. Wat kan er daarna nog gebeuren, en is er dan nog wendbaarheid om nog meer extra maatregelen te nemen, zo vragen deze leden.

De leden van de ChristenUnie-fractie hechten aan doorgang van de verkiezingen op 17 maart 2021. Zij constateren dat hetzelfde coronamaatregelenpakket is verlengd tot 2 maart. Zij vragen welke invloed dit heeft op de verkiezingen en de voorbereidingen daartoe en met welke scenario's richting 17 maart rekening wordt gehouden.

De leden van de SP-fractie lezen dat uitstel van de verkiezingen op dit moment niet aan de orde is. Aangezien de situatie in maart nog niet bekend is hebben zij daar begrip voor. Zij hoorden echter de minister-president antwoorden dat de situatie op dit moment niet ernstig genoeg is voor uitstel van de verkiezingen. Dit was tijdens de aankondiging van de avondklok. Deze leden vragen wanneer en onder welke voorwaarden er wel tot een dergelijk besluit wordt overgegaan. Zij vragen tevens hoe de invoering van een avondklok werkt voor de opening van de stembureaus.

De leden van de 50PLUS-fractie vragen waar voor de rode lijn getrokken wordt over het wel of niet doorgaan van de verkiezing. Welke drempelwaarden qua besmetting en beroep op de zorg worden gehanteerd voor een "go of no go"? Zij vragen welke prijs qua gezondheidsschade en oversterfte ik aanvaardbaar vinden wat ik een aanvaardbare lagere opkomst vind. In het algemeen vragen zij welke geldende beperkingen op sociaal, maatschappelijk en economisch gebied nog mogen bestaan terwijl de verkiezingen wel gehouden worden. Zij zouden graag een vergelijkbaar schema als de routekaart voor een exitstrategie uit de lockdown ontvangen inzake het niet door kunnen laten gaan van de verkiezingen op 17 maart. Uitstel van verkiezingen totdat de vaccinatiestrategie het beoogde resultaat heeft opgeleverd, is voor deze leden het overwegen meer dan waard. Zij vragen welke relatie ik zie tussen de vaccinatiegraad en het houden van de verkiezingen. Zij vragen hoe ik er zo zeker van kan zijn dat het evenement Tweede Kamerverkiezing veilig te houden is, aangezien de verkiezingen al over ongeveer 6 weken zijn gepland?

De leden van de PvdD-fractie zien de groeiende zorgen over de risico's omtrent het corona-virus, en zeker nu de meer besmettelijke Britse, Braziliaanse en Zuid-Afrikaanse varianten in opkomst zijn. Welke risicoanalyse is gemaakt omtrent de mogelijke verspreiding van het virus bij het organiseren van de verkiezingen? Deze leden vragen voorts of ik bij uitstel voldoende tijd en ruimte heb en neem om bijvoorbeeld het briefstemmen wel voor alle stemgerechtigden beschikbaar te maken. Welke stappen kunnen nu al genomen worden om, indien tot uitstel wordt besloten, briefstemmen voor iedereen mogelijk te maken, zo vragen deze leden.

Het belang dat kiezers zich kunnen uitspreken over het te voeren beleid, is juist in tijden van crisis zeer zwaarwegend. Het is om die reden dat er in de dit najaar aangepaste Wet publieke gezondheid enkele uitzonderingen zijn opgenomen voor het kunnen houden van verkiezingen in deze corona-omstandigheden, net zoals dat geldt voor de uitoefening van andere grondrechten en essentiële beroepen. Daarbij gelden uiteraard de in de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 neergelegde maatregelen om de verkiezingen op een veilige manier te organiseren.

Bij de behandeling, op 26 januari jl., van de wijziging van de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 in de Eerste Kamer heb ik aangegeven dat verschillende omstandigheden van belang zijn wanneer er aanleiding zou kunnen zijn om uitstel te moeten overwegen. Onder andere de ontwikkeling van de pandemie, de mogelijkheid voor de gemeenten om de verkiezingen goed te organiseren en de mogelijke effecten op de bereidheid van mensen om te gaan stemmen.

Er is thans geen reden om aan te nemen dat de Tweede Kamerverkiezing moet worden uitgesteld. Alles is erop gericht om het stemmen op 15, 16 en 17 maart op een veilige manier te laten verlopen, ook in de huidige corona-omstandigheden.

Ook in het buitenland vinden verkiezingen plaats. In het door International IDEA bijgehouden overzicht van uitgestelde en gehouden verkiezingen tot dusver tijdens de pandemie staat de teller momenteel op 75 uitgestelde en 105 gehouden verkiezingen.¹⁴ De wereldwijde trend is dat er steeds meer verkiezingen doorgaan, en steeds minder worden uitgesteld. Uit het overzicht van IDEA blijkt ook dat verkiezingen onder COVID-19 niet eenduidig tot een lagere opkomst leiden.

Het huidige pakket aan maatregelen heeft tot doel dat de verkiezing zo goed en veilig mogelijk kan worden georganiseerd. Het is uiteraard van belang dat de genomen maatregelen daarbij worden nageleefd. De VNG heeft recent ook aangegeven alle vertrouwen te hebben dat de verkiezing zo goed en zo veilig mogelijk kan verlopen. Het ministerie van BZK heeft zeer intensief contact met de gemeenten hierover, onder meer in dagelijkse digitale bijeenkomsten. Zo wordt constant de vinger aan de pols gehouden. Daarbij kijkt het kabinet ook wat het effect van de coronamaatregelen is op de organisatie van de verkiezing.

De organisatie en opkomst van de verkiezing monitor ik middels een herhaling van de metingen onder gemeenten en kiezers, die ik op 27 januari aan uw Kamer heb doen toekomen. In de voortgangsbrief die ik heb toegezegd rond eind februari zal ik uw Kamer de uitkomsten sturen van deze onderzoeken.

Zou vanwege de ontwikkeling van het coronavirus uitstel onontkoombaar zijn, dan zal het kabinet een wet indienen om uitstel mogelijk te maken (ik heb dat ook geschreven in mijn brief van 27 januari). Indien het kabinet dat overweegt, zal advies worden gevraagd aan de Raad van State, de Kiesraad en het Outbreak Management Team. Over de vraag of advies wordt gevraagd informeer ik uw Kamer uiterlijk in de brief die ik u rond eind februari heb toegezegd. Een dergelijk advies zal dan op de kortst mogelijke termijn dienen te worden uitgebracht, waarna het kabinet het besluit neemt of een uitstelwet wordt voorgelegd aan het parlement. Deze uitstelwet zou dan in de week van 8 maart moeten worden behandeld in de Tweede en Eerste Kamer. In die wet zal dan ook geregeld moeten worden wanneer de uitgestelde Tweede Kamerverkiezing gaat plaatsvinden. Of bij de uitgestelde verkiezing andere covid-maatregelen nodig zijn dan thans voorzien, zal dan moeten worden bezien.

De leden van de PvdA-fractie vragen waarop de stelling dat de wet uiterlijk in de week van 8 maart in het parlement zal moeten worden behandeld, anders dan de juridische kant van de wetgeving, is gebaseerd en hoe ik in dit licht de mening van professor Voermans dat uiterlijk 1 februari tot uitstel besloten moet worden bezie.

Ik heb de week van 8 maart genoemd, omdat dat de laatste week is voordat de stemlokalen (vervroegd) open gaan (15, 16 en 17 maart) en derhalve het fysieke aspect van de verkiezingen is gestart. Dat acht ik daarom het uiterste moment.

Professor Voermans heeft niet expliciet toegelicht waarom hij van mening is dat uiterlijk 1 februari tot uitstel had moeten worden besloten op het moment dat hij die uitspraken deed. Overigens heeft hij zich op 3 februari jl. nog uitgelaten over de mogelijkheid tot uitstel van de verkiezing, onder meer in de uitzending van Goedemorgen Nederland (NPO 1). Daarin zegt hij dat het uitstellen van de verkiezingen door middel van een wet – als het echt nodig is – technisch nog wel kan. Hij noemt daarbij een termijn van ongeveer twee weken voor een uitstelwet.

De dag van kandidaatstelling, die voor de Tweede Kamerverkiezing op 1 februari was, vervult in de Kieswet een centrale rol (artikel F 1 Kieswet) en is bepalend voor veel termijnen, zowel daaraan voorafgaand, zoals de registratie van politieke groeperingen (artikel G 1 Kieswet) als daarna, zoals de dag van de stemming (artikel J 1 Kieswet).

Als zou worden besloten tot uitstel van de verkiezing, zal een besluit nodig zijn over een aantal zaken die al hebben plaatsgevonden in het proces van de uitvoering van de verkiezing, zoals de dag van kandidaatstelling.

De leden van de fractie van 50PLUS vragen tot welke afspraken met de Raad van State is gekomen in het kader van de noodzakelijke wetsbehandeling indien er tot uitstel moet worden besloten.

In reactie hierop verwijs ik graag naar de Regeling werkzaamheden van de Afdeling advisering van de Raad van State^[2], waarin de Raad zijn interne organisatie en werkwijze heeft uitgewerkt. Artikel 12 van die regeling voorziet in een noodprocedure in uitzonderlijke spoedeisende gevallen. Indien een uitzonderlijk spoedeisend geval zich voordoet, stelt de voorzitter van de Afdeling advisering in overleg met de sectievoorzitter en rapporteur het advies vast. Het vastgestelde advies wordt zo snel mogelijk uitgebracht en in afschrift toegezonden aan alle leden van de Afdeling, onder vermelding dat het advies is vastgesteld met de noodprocedure.^[3] Recent heeft de Afdeling advisering een tweetal adviezen over coronamaatregelen in het tijdsbestek van een of enkele dagen vastgesteld met deze procedure. Het is gebruikelijk dat er over toepassing van de noodprocedure voorafgaand telefonisch contact is tussen de vicepresident van de Raad van State en de bewindspersoon die een voorstel aanhangig maakt.

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>

Verzonden: maandag 8 februari 2021 10:28

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>

Onderwerp: RE: graag voor 15.00 uur reactie - SO-vragen inzake uitstel verkiezingen

Hoi 5.1.2e

We hebben even naar de SO-vragen gekeken. Noties van onze kant:

- Met betrekking tot de **avondklok** - kun je denk ik duidelijk(er)stellen dan het stemproces – ook als de avondklok er dan is – gewoon moet doorgaan. Dat betekent dat stembureauleden en andere betrokkenen uitzondering krijgen en stemmers om 21:00 nog huiswaarts moeten keren.
- Met betrekking tot bij welk **'besmettingsniveau'** je dan wel tot andere overwegingen komt – kun je denk ik duidelijk stellen dat hoe dan ook hoe OMT om advies wordt gevraagd (en niet alleen als kabinet zelf uitstel voorstelt). Kun je ook aangeven dat de **mutanten** daar ook specifiek bij betrokken worden.
- Dat we niet kunnen uitstellen tot alle kiezers **gevaccineerd** zijn: iedereen vaccineren is sowieso illusie ☹️. Zou spreken over voldoende vaccinatiegraad oid.

Andere vraag is hoe jullie aankijken tegen nog aanvullende maatregelen op de stembureaus. Willen jullie daar nog over

nadenken/brainstormen? En communicatiestrategie om niet-opkomst vanwege corona tegen te gaan?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>

Verzonden: maandag 8 februari 2021 08:42

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>

Onderwerp: graag voor 15.00 uur reactie - SO-vragen inzake uitstel verkiezingen

Urgentie: Hoog

Dag 5.1.2e,

Van de Kamer hebben we eind vorige week een hele reeks schriftelijke vragen ontvangen. Afgelopen vrijdag zouden we hier nog even met 5.1.2e bij stilstaan, maar dat paste helaas niet in de agenda.

De beantwoording vindt op dit moment plaats, en zal in de planning woensdag naar de Kamer worden verzonden (Kamer wenst mogelijk nog een VSO aankomende donderdag). De vragen over uitstel stuurde ik jullie al eerder. Deze beantwoording leg ik graag ter afstemming voor.

Hoor graag voor 15.00 uur.

Groet,

5.1.2e

^[1] Zie daarvoor het overzicht dat International IDEA bijhoudt: [Global overview of COVID-19: Impact on elections | International IDEA](https://www.raadvanstate.nl/publicaties/regelingen/regeling-afdeling/).

^[2] <https://www.raadvanstate.nl/publicaties/regelingen/regeling-afdeling/>

^[3] Voortduringswet artikel 8 Wbbbg, Kamerstukken II 2020/21, 35722, nr. 4. Voorstel van wet houdende wijziging van de Wet publieke gezondheid in verband met een verduidelijking van de tijdelijke grondslag voor het stellen van regels over de toegang tot en het gebruik van voorzieningen voor personenvervoer, Kamerstukken II 2020/21, 35695, nr. 4.